

PLAMENICA SVOBODE ZA NAŠ ČAS

Iz leta v leto se ob koncu aprila in začetku maja spominjamo dveh praznikov, ki globoko segata v naše civilno in družbeno življenje sploh. To sta 25. april, dan osvoboditve, in prvi maj, praznik dela. Morda na videz nimata oba praznika veliko skupnega, vendar pa je res prav obratno. Obema je skupno človeško dostojanstvo. In to zaobjema nedvomno tudi svobodo posameznika in družbe. Zato naj posvetimo na tem mestu obema nekaj misli.

Svoboda vihra na konju, / vsa goreča, vsa bleščeča, / tla pod njo so vsa goreča, / na ognjenem zlatem konju. Tako naš Srečko Kosovel v svoji pesniški viziji. Ideal svobode je leta, stoletja in tisočletja preveval ljudi in navdihoval velika dejanja, junaška dela, z odpovedjo in žrtvijo bogatil človeška dogajanja. Od borb sužnjev za svobodo, ob bibličnih pričakovanj ob rekah Babilona za osvoboditev izpod tujega jarma vse do modernih bojev za človeško svobodo in dostojanstvo. In pri nas stare borbe proti Turkom in junaški kmečki upori "za stare pravde zmagajo, za svobodo..." (kot poje goriška pesnica). Vse to so si do našega časa narodi in posamezniki priborili z vztrajnostjo, trpljenjem in znojem.

Petindvajseti april pomeni danes v Italiji zmago nad nacifašizmom, nad temo diktature in brezumja. Ideologije, prežete z rasizmom in skrajnim nacionalizmom, so tedaj propadle. Upali smo, da za zmeraj. Vendar pa se danes spet kažejo v drugačni preobleki s preganjanjem in etničnim čiščenjem celih ozemelj in tisočev in tisočev preganjanj in deportiranih. Ali bo temu kdaj konec? In ne nazadnje smo prav Slovenci, zlasti na Primorskem, plačali velikanski krvni davek v boju proti fašizmu, v boju za svobodo našega slovenskega naroda na skrajnem zahodnem narodnem ozemlju. Vsem nedolžnim žrtvam gre danes naša globoka zahvala.

Pred nami je tudi prvi maj, mednarodni praznik dela. Tudi to kaže na obrambo človekovega dostojanstva in svobode. Delo je namreč dejavnik, ki nas osvobaja (ne v smislu nacističnih taborišč - kot so cinično pisali na vhodnih vratih od Dachaua do Auschwitzta!). Delo namreč nudi človeku vsestransko samostojnost in mu s tem daje enakopraven položaj v družbi, zlasti danes. Zato je tudi praznovanje praznika dela pravzaprav le dolžen spomin in opomin celotni družbi oz. državi, da primerno poskrbi ta za zaposlitev svojih državljanov.

Kaj pa danes? Huda vojna kriza na Balkanu je v marsičem zamajala vero in zaupanje v napredek in razvoj človeštva. Težke krivice, preganjanje manjšin in praktičen izgon z lastne zemlje - vse to je vrglo močno senco na današnjo stvarnost. Borba za svobodo pa je vseeno živa in aktualna. Italijanski filozof Benedetto Croce je zapisal, da "svobodoljubno pojmovanje ni za strahopetneže, lenuhe in mirovnike, temveč želi izraziti hotenja in dejanja pogumnih in vztrajnih duhov, ki so obenem bojeviti in velikodušni, s pogledom, uprtim v napredek človeštva, zavedajoči se njegovih muk in njegove zgodovine" (Etika in politika). In vse to velja gotovo tudi za naš čas.

ANDREJ BRATUŽ

Naše bralce in ljudi dobre volje pozivamo, naj po svojih močeh pomagajo trpečim in preganjanim s Kosova.

POMAGAJMO TRPEČIM IN PREGANJANIM!

Darove v denarju sprejema tudi naša uprava, ki bo poskrbela, da bodo prispevke nemudoma prejele pristojne ustanove in dobrotelne organizacije.

NOVI GLAS

POLEMIČNE IZJAVE V SLOVENIJI

KOSOVO KOT ZRELOSTNI IZPIT ZAHODA

V prvih dneh natovskega bombardiranja Srbije so me skrajno razočarala stališča tistih slovenskih politikov, ki so poskušali umirjati javnost z uspavalnimi (zavajajočimi) izjavami kot npr., "da našega zračnega prostora ne preleta veliko avionov", "in če ga že preletajo, to še ne pomeni, da gre za bombnike", pa "da nismo neposredno vključeni v dogajanja na Kosovu" ipd. V tem trenutku smo bili podobni tistim Italijanom, ki so že

prve dni spopadov poskušali jahati oba konja hkrati, to je natovskega in srbskega. In si še danes na veliko prodajajo meglo, ko dlakocepajo o tem, kako naj bi njihova letala "ne bila vključena v vojne akcije" oz. "kako naj bi zgolj varovala v zraku zavezniške bombnike", ali kar "italijanske vojake v Albaniji in Makedoniji proti morebitnim srbskim vpadom prek meje" itn. To stanje duha naših sosedov je najbolje označil sam nekdanji predsednik italijanske republike

Francesco Cossiga, ki je dejal, da smo spet priča enemu izmed "tradicionalnih italijanskih preokretov" ("*un tradizionale voltafaccia italiano*"). Pri tem je še jedko pripomnil, da je dostojanstvo države vendarle nekaj več vredno od strankarskih računov.

Zavedam se povsem, da je bila odločitev slovenske vlade, da se z dovoljenjem preletov slovenskega zračnega prostora posredno vključi v vojni napad, težka in da je to tudi za nas, preproste ljudi, huda dilema. Vendar, če je že bila neka odločitev sprejeta, bodimo dokončni in jo dosledno brani. Tudi če bi se kasneje izkazala za napačno. Celotna hrvaška oblast, ki je s svojim pristankom na prelete svojega zračnega prostora mnogo več tvegala kot mi, v gospodarskem in vojaškem pogledu, je zmoгла več pokončnosti in poštenosti do svojih ljudi. Kajti v samem saboru (parlamentu), pred očmi TV kamer in drugih medijev, so

MILAN GREGORIČ

njeni predstavniki že prve dni bombardiranja jasno in glasno povedali, da podpirajo te napade in da so se z dovoljenjem preletov posredno vključili v vojni spopad.

Danes nam je bolj ali manj vsem jasno, da je bila odločitev NATA, prvič, skrajno kočljiva, tako v etičnem kot tudi mednarodnopravnem pogledu in, seveda, tudi polna velikih tveganj. Kdor se namreč odloča, da bo na nasilje odgovoril s silo, in tudi tisti, ki na tiho pristajajo, smo "krivi na neki globlji ravni svetega...", kot je pojasnjeval v Delu (10.4.99) dr. Tine Hribar. Oziroma se pregrešimo zoper "svetost življenja". Vendar je to počel tudi Milošević s svojim genocidnim etničnim čiščenjem, že na Hrvaškem in v Bosni, in to na mnogo bolj okruten način. Poleg tega je bilo njegovo zlo prvotno in izvirno, saj ga ni nihče pred tem izzival.

STRAN 2

ZA SOOČANJE Z MANJŠINO

KDO SE BOJI OSIMA IN "INTERNACIONALIZACIJE..."

ALOJZ TUL

Potem ko je konec januarja potekel rok za predložitev popravkov in dopolnil k Masellijevemu osnutku za zaščito slovenske manjšine v Italiji, smo pričakovali razpravo v komisiji poslanske zbornice za ustavna vprašanja in nato v sami zbornici za dokončno odobritev zakona. Konec februarja pa so začele pronicati v javnost neuradne vesti, da zaradi "prenatranosti"

dnevnega reda omenjena komisija ne bo utegnila razpravljati o zaščitnem zakonu. Nastal je tako zaskrbljujoč zastoj, ki je upravičeno vznemiril slovensko manjšino. Naknadno je prišlo na dan, da je glavni vzrok za zastoj nesoglasje med stališči glavnih vladnih strank glede vsebine zaščitnega zakona, in to zlasti v luči zadnjih predloženih popravkov. Pri tem so nekateri omenjali zlasti omejevalna stališča predstavnikov Ljudske stranke.

Kot znano, je stranka Slovenske skupnosti o tem zaskrbljujočem zastoj obvestila vse merodajne politične kroge v Sloveniji na posebni tiskovni konferenci minulega 10. marca v Ljubljani. Na ta "klic v sili" se je z izredno občutljivostjo nemudoma odzvala komisija Državnega zbora (parlamenta) za Slovence v svetu in v zamejstvu, ki je že 19. marca soglasno oblikovala prvi predlog izjave v podporo zahte-

vi slovenske manjšine v Italiji. Z obliko in vsebino gornje izjave pa se ni v celoti strinjala slovenska vlada, ki je prek državnega sekretarja v zunanjem ministru Francu Jurija (sicer pripadnika italijanske manjšine v Sloveniji) posredovala svoje pridržke na naslednji seji komisije. Slednji je namreč dejal, da vlada nasprotuje omenjanju Osimskih sporazumov in zagovarjanju zahteve po internacionalizaciji vprašanja. Od prisotnih predstavnikov manjšine se je proti "internationalizaciji" izjavil Rudi Pavšič v imenu SKGZ.

STRAN 2

03 Erika Jazbar / intervju
MARINO VERTOVEC

04 IZ PAPEŽEVEGA PISMA UMETNIKOM

06 VELIK USPEH ZBORA HRAS

06 Jurij Paljk
POSVET O JANEZU SVETOKRIŠKEM

07 Marko Tavčar
OB STOLETNICI ZBORA SVEČENIKOV...

08 KRITIČNO STANJE GLASBENE MATICE

10 Harjet Dornik
"DANES BO POJELA KIN'J'ŠTRA"

13 Marjan Drobež
SLOVENIJA BLIŽE ZVEZI NATO

14 VOJNA HUD UDAREC GOSPODARSTVU

15 Igor Cotič / pogovor
FRANKO BAĞON O USPEHIH OLYMPIE

NAŠA PESEM / VSI NAŠI ZBORI SO SE IZKAZALI

VELIK USPEH ZBORA HRAST

16. zborovsko tekmovanje Naša pesem 1999 je potekalo v dvorani Union v Mariboru od 23. do 25. aprila, na njem pa se je zvrstilo kar 33 zborov in okoli 1.500 pevcev iz vse Slovenije in, kot že rečeno, iz zamejstva. Podeljenih je bilo sedem zlatih, dvanajst srebrnih in trinajst bronastih plaket. Prireditelji (Sklad Republike Slovenije za ljubiteljske kulturne dejavnosti, Organizacijski odbor Naše pesmi in Občina Maribor) pa so z zadovoljstvom podčrtali dejstvo, da je v slovenskih zborih vse več mladih pevcev. Žirija, ki so jo sestavljali predsednik Marko Munih, člani Karmina Šilec, Andraž Hauptman, Marko Vatovec in Max Frey ter tajnik Igor Teršar, pa je ugotovila kakovostno raven domala vseh nastopajočih zborov (le enemu se je za las izmuznila bronasta plaketa).

Kot že rečeno, so na letošnji Naši pesmi nastopili štirje zamejski zbori. Mešani pevski zbor Hrast iz Do-

berdoba, ki ga vodi Hilarij Lavrenčič, je v bistvu ponovil izredni uspeh iz pred dveh let, ko je na svojem krstnem nastopu na tem tekmovanju prejel kar 95,6 točk in štiri priznanja. Tudi tokrat so doberdobski pevci prejeli 95 točk in tako zlato plaketo mesta Maribor, poleg tega pa še priznanje za najboljšo izvedbo obvezne skladbe (za mešane zборе je bila to *Večerna pesem* Emila Adamiča). Ostali trije zamejski zbori niso prejeli zlate plakete, so pa vseeno dosegli dober rezultat. Zbor Jacobus Gallus pri Glasbeni matici iz Trsta, ki ga vodi Janko Ban, je prejel 88,8 točk in s tem srebrno plaketo, Ženski komorni zbor Glasbene matice, prav tako iz Trsta, ki ga vodi Tamara Stanese, pa je s 83 točkami prav tako prejel srebrno plaketo. Le-ta se je za las izmuznila Mešanemu pevskemu zboru Frančišek Borgia Sedej iz Števerjana, ki ga vodi Bogdan Kralj. Zbor je prejel 79,4 točk in bronasto plaketo.

Najvišje število točk, in sicer kar 98,2, je tudi letos prejel Akademski pevski zbor Tone Tomšič iz Ljubljane, ki ga vodi tržaški dirigent Stojan Kuret. Skoraj tretjina nastopajočih zborov na letošnjem tekmovanju Naša pesem pa je - v številu tudi zamejske zборе - prihajala iz Primorske. Od le-teh so, poleg zbora Hrast, trije prejeli zlato plaketo: Mešani pevski zbor Obala iz Kopra, ki ga v tej sezoni vodi mladi, a že uveljavljeni dirigent in skladatelj Ambrož Čopi, je prejel 94,2 točk; Komorni zbor Ipavska iz Vipave, ki ga vodi Matjaž Šček in ki je na Naši pesmi nastopil prvič, je prejel 91,4 točk in priznanje za najboljši debitantski zbor; Primorski akademski zbor Vinke Vodopivec iz Ljubljane, ki ga vodi Katja Kovač, pa je prejel 90 točk in priznanje za najboljšo izvedbo obvezne skladbe za moške zборе (le-ta je bila Brižinski spomeniki Damjana Močnika). Naj še omenimo, da je bila obvezna skladba za ženske zборе Gondolirjeva pesem Frana Gerbiča.

Na letošnji Naši pesmi so podelili tudi Gallusovo plaketo skladatelju Jakobu Ježu ob življenjskem jubileju. IŽ

izziv za naš čas

MILOŠEVIĆ HUJŠI OD HITLERJA

Srbski mediji primerjajo Clintona s Hitlerjem in jasno je, da skušajo vse vojne propagande dokazati, kako je sovražnik moralno nizkoten in je torej njihova vojna pravična. Na zahodu pa Miloševića ne primerjamo tako pogosto s Hitlerjem najbrž zato, ker nimamo tako banalne manipulacije medijev, poleg tega pa je primerjava neprimerna, saj bi lahko imeli Hitlerja v nekaterih pogledih morda za manjše zlo v primerjavi z Miloševićem.

Hitler vsaj ni kradel. Prav gotovo pa ni okradel nemškega naroda, svojega ljudstva. Milošević pa ima kar nekaj razkošnih vil na Cipru, Rodosu in v Atenah, jahte in neverjetne bančne račune v Švici. Da zasebnih televizij, radiov, telefonskih družb in kdo ve še česa niti ne omenjamo. Vse to pa je ukradel srbskemu narodu in ne Albancem.

In prav tu je že druga točka. Hitler je odkrito priznal, da se bori proti Judom. Zavzel se je za svoje pozicije. Milošević pa dejansko ne nasprotuje nikomur. Sam pravi, da ljubi Albance, da jih nikakor ne preganja, da se lahko vrnejo, ko le hočejo, itd. Hitler ni mogel zanikati odgovornosti za drugo svetovno vojno. Milošević pa najbrž še vedno pravi, da so vsi okoli Srbov podivjali, oni pa da so žrtve. Tako so leta '91 podivjali Slovenci, nato Hrvati, pa Bosanci in sedaj še Albanci ter NATO oz. ves svet. Vsi so podivjali v nerazumljivem sovraštvu do Srbov. Absurdnost argumenta je že več kot očitna, toda Srbi mu verjamejo. In zato bo njihova ozdravitev toliko težja in boleča. Proces denacifikacije v Nemčiji je bil lažji, saj so Nemci poznali svoje krivde in krivde nacizma, proces demokratizacije v Srbiji pa ne bo tako lahek, saj pripravljajo Milošević svoje ljudstvo na večni konflikt proti celemu svetu in nikakor ne na bodoče sožitje. Zato je Milošević za Srbe prav gotovo hujši kot Hitler za Nemce.

Poleg tega je Hitler jasno določil sovražnika - Jude, zato nacizem ni neposredno škodoval Nemcem. Milošević pa uradno nima sovražnikov. Zato pa se potem za edine resnične žrtve izkažejo Srbi, ki so in bodo v tem konfliktu izgubili največ. In tu so številke. Hitler je pobil 8 milijonov Judov. Milošević pa škoduje 10 milijonom Srbov.

V Hitlerjevem primeru je po osmih letih (1936-1944) bilo že vsem jasno, da gre za očitnega hudodelca. Pri Miloševiću pa, prav zaradi njegove zahrbtnosti, imamo še danes ljudi, ki bi se hoteli z njim pogajati, kot če bi to bilo možno. To pa počnejo, vse dokler ga ne spoznajo. Odkar se je Cossutta vrnil iz Beograda, ni več rekel niti besedice...

PETER SZABO

Mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba je že drugič zapored na vseslovenskem zborovskem tekmovanju Naša pesem 1999 dosegel zlato plaketo mesta Maribor. Na tekmovanju so se dobro odrezali tudi ostali trije zamejski zbori: zbor Jacobus Gallus in Ženski komorni zbor Glasbene matice iz Trsta sta prejela srebrno, Mešani pevski zbor Frančišek Borgia Sedej iz Števerjana pa bronasto plaketo.

LITERARNO-ZGODOVINSKI SIMPOZIJ O LIKU VELIKEGA PRIDIGARJA

POSVET O JANEZU SVETOKRIŠKEM IN NJEGOVEM ČASU

JURIJ PALJK

Pomemben prispevek k poznavanju Janeza Svetokriškega, izjemnega vipavskega pridigarja, ki je živel in delal v Križu v Vipavski dolini, je gotovo dal tudi posvet strokovnjakov, kateremu smo bili priče konca prejšnjega tedna v kriškem kapucinskem samostanu.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU in Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede so bili s kriškimi kapucini prireditelji odlično pripravljene strokovnega simpozija, ki je potekal od 22. do 24. t.m. v Vipavskem Križu. Da je bil posvet izjemnega pomena, pričča tudi častni odbor posveta, v katerem je bil predsednik akademik prof. dr. France Bernik, med člani pa smo lahko našli dekana Teološke fakultete v Ljubljani prof. Janeza Juhanta, dekana Filozofske fakultete prof. Ludvika Horvata, provinciala kapucinskega reda v Sloveniji p. Štefana Balazica, ajdovskega župana Kazimirja Bavca, mecena dr. Bruna Breschija, ki je poskrbel, da se je lahko ponovno izdal *Sacrum Promptuarium* - Sveti priročnik, in akademika prof. Jožeta Pogačnika, ki si je prizadeval za uspeh posveta. Prav prof. Pogačnik je prvi spregovoril na uradni otvoritvi simpozija, ko je v četrtek, 22. t.m., predstavil posvet o velikem slovenskem pridigarju. Za njim je o pomenu lika Janeza Svetokriškega govoril tudi predsednik SAZU-ja dr. France Bernik. Slovesen začetek posveta pa so pripravili v kapucinski cerkvi v Vipavskem Križu in ga zaznamovali s kakovostno kulturno prireditvijo.

Ker bi bilo naštevaje vseh predavateljev na posvetu o Janezu Svetokriškem in njegovem času na prelomu 17. v 18. stoletje morda predolgo, omenimo vsaj to, da je na njem nastopil cvet slovenskih strokovnjakov za to dobo, tako jezikoslovcev, zgodovinarjev kot tudi teologov, ki so skušali kar najbolj podrobno osvetliti lik Svetokriškega, jezik tedanje dobe, družbo, politične razme-

nimo vsaj rojaka s Cola nad Vipavsko dolino, sicer pa univ. prof. na Teološki fakulteti v Ljubljani Jurija Bizjaka, ki je govoril o svetniških-hagiografskih pridigah Janeza Svetokriškega. V soboto, 24. t.m., pa so slovenski jeziko-

re, govorniške sposobnosti Svetokriškega in njegov pomen za slovenski narod. Po uvodnih predavanjih Jožeta Mlinariča, ki je opisal zgodovinsko obdobje Svetokriškega, Metoda Benedika, ki je govoril o pridigarski dejavnosti kapucinov, ter Jožeta Pogačnika o baroku v retorski prozi Svetokriškega, je sledil v petek, 23. t.m., sklop literarnozgodovinskih predavanj, v katerem je predavala poleg drugih strokovnjakov tudi goriška rojkinja prof. Lojzka Bratuž (na sliki). Govorila je o pridigarstvu in nabožnem slovstvu na Goriškem v 18. stoletju, spregovorila pa je tudi o doslej zelo malo poznani rokopisni knjigi z naslovom *Instrukzioni*, ki nosi letnico 1749 in je nastala v Devinu, hrani pa se v Pokrajinskem arhivu v Gorici. Prisotnim je prof. Bratuževa povedala, da namerava knjigo krščanskega nauka v slovenskem jeziku podrobno preučiti z dr. Radom Lenčkom in jo pripraviti tudi za objavo.

Na posvetu so številni poznavalci tudi osvetlili zgodovinsko-teološko problematiko Janeza Svetokriškega in njegovega časa; med njimi ome-

V MESTNI GALERIJ V NOVI GORICI

SODOBNA HOLANDSKA GRAFIKA

Tak je naslov lepe likovne razstave, ki so jo svečano odprli 20. t.m. v novogoriški Mestni galeriji. Na ogled je 39 del 38 holandskih umetnikov. Lepa Mestna galerija v stavbi novega gledališča in pod vodstvom Boruta Koloinija vedno bolj postaja prva galerija Nove Gorice, saj je res lepo načrtovan prostor, v katerem se lahko umetniška dela izjemno lepo predstavljajo. Holandske umetnike in njihova dela je predstavil novogoriški rojak, sicer pa eden najvidnejših slovenskih likovnih kritikov Brane Kovič, ki je najprej povedal, da smo zadnje čase vedno manj priče skupinskim razstavam iz nekega točno določenega okolja. Če je res, da grafika danes nima več tiste vloge, ki jo je imela v 70. in 80. letih, ko je bila vodilna panoga likovne umetnosti in je tudi napovedovala, v katero smer bo šla sodobna umetnost, potem je tudi res, da je grafika še danes morda najbolj intimno srečanje z likovnikom in njegovim delom. Grafika je živa in je intimen zapis vsakega posameznega umetnika, od gledalca zahteva intimnejši pristop, pa čeprav grafične liste obešamo na steno pod steklom in tako grafičnemu listu nehoti jemljemo ves čar krhkosti in intimnosti, morda tudi poezije.

Brane Kovič je o holandski grafiki povedal, da je bila od vedno močno izrazno sredstvo holandskih umetnikov od Rembrandta dalje. Povedal je tudi, da je danes, ko je pretok informacij zelo hiter, izjemno težko govoriti o neki nacionalni šoli.

slovci prikazali jezik velikega pridigarja in tedanjega časa.

Med posvetom so predstavili tudi izdajo petih knjig *Svetega priročnika*. Izid je omogočil dr. Bruno Breschi iz bližnjega Gradeža, ki je bil na posvetu tudi ves čas prisoten. Izjemnega ponatisa *Svetega priročnika*, pridig Janeza Svetokriškega, bi si slovenska družba brez meceneškega doprinosa ne mogla privoščiti. Tudi zato je dejanje dr. Breschija vredno našega občudovanja in hvaležnosti.

Rembrandt, oče holandske grafike, mladostni avtoportret, 1634

Nemogoče bi bilo naštetih vse umetnike in opisati vse tehnike in sloge, ki so prisotni na grafičnih listih, saj gre do tradicionalnih jedkanic do serigrafij in od že uveljavljene čisto figuralne motivike do novejšega abstraktnega grafičnega zapisa. Z umirjeno gotovostjo pa lahko zapišemo, da gre za dober pregled sodobnih smeri v grafiki na Nizozemskem. Lepota skupinskih razstav je v tem, da si na njih vsak obiskovalec lahko izbere "svojega" umetnika in "svoj" grafični list.

Razstava bo na ogled do 16. maja, ogled pa je možen od torška do petka od 9. do 13. ure in od 14. do 19. ure, ob sobotah in nedeljah pa od 13. do 17. ure; v ponedeljkih je Mestna galerija zaprta.

JUP

PROSLAVE OB 25. APRILU

V RIŽARNI BREZ SLOVENSKEGA GOVORNIKA

Letošnja osrednja proslava ob prazniku osvoboditve, ki je bila v nedeljo, 25. aprila, v tržaški Rižarni, je letos prvič potekala brez slovenskega govornika.

Edini govornik je bil namreč tržaški župan Riccardo Illy, čigar govor je bil sicer podan tudi v slovenskem prevodu. Namen Illyjeve poteze je bil, kot smo slišali, ta, da podčrta vlogo tržaškega županstva kot skupnega doma vseh Tržačanov, tako slovenske kot italijanske narodnosti, kjer imajo vsi pravico se izražati v svojem maternem jeziku. V svojem govoru je tržaški župan med drugim poudaril, da mora biti Trst ponosen na svojo vlogo križišča jezikov in kultur, in to zlasti v tem času, ko nedaleč od nas divja bratomorna vojna. Rižarno pa je Illy označil kot simbol medsebojnega spoštovanja in kot kraj posredovanja velikih vrednot. Spored proslave v Rižarni so oblikovali mladi recitatorji (med njimi so bile tudi dijakinja pedagoškega liceja A.M. Slomšek), ki so podali pričevanja preživelih internirank v uničevalnih taboriščih, in pa zbor gledališča Verdi. Kot običajno so stekli tudi katoliški, pravoslavni in judovski verski obredi.

Dejstvo, da letos ni bilo slovenskega govornika v Rižarni, je povzročilo polemike in zaskrbljenost v vrstah slovenske manjšine. Ta zaskrb-

ljenost izhaja npr. iz tiskovnega sporočila tržaškega pokrajinskega tajništva Slovenske skupnosti, ki se sprašuje, kdo je odločil, da tržaški župan predstavlja vse občane tržaške pokrajine in da ne more poseči npr. tudi en slovenski župan ali drugi predstavnik, ki bi na popolnejši način prikazal sliko tržaške stvarnosti. SSK se sprašuje, ali gre v tem primeru "za novo naravnost organizatorjev, morda pod pritiskom tistih krajevnih politikov, ki bi radi odpravili slovensko prisotnost na osrednjih manifestacijah v počastitev žrtev osvoboditve izpod nacifašizma, pri kateri so tukajšnji slovenski ljudje toliko dali". Slovenska skupnost vsekakor pričakuje "javno pojasnilo s strani organizatorjev oziroma s strani slovenskih krovnih organizacij ali komponent v vsedravnih strankah."

Sicer je konec prejšnjega tedna, zlasti v soboto, 24., in v nedeljo, 25. aprila, potekala vrsta proslav ob prazniku osvoboditve v številnih drugih krajih na Tržaškem, kjer so postavljeni spomeniki tistim, ki so pred več kot petdesetimi leti darovali svoja življenja za svobodo.

TISKOVNA KONFERENCA SINDIKALNIH PREDSTAVNIKOV

VEDNO GLOBLJA KRIZA GLASBENE MATICE

Kriza Glasbene matice se vedno bolj pogloblja. Upravni odbor ustanove je pred kratkim sprejel odločitev o nekaterih nujnih sanacijskih ukrepih, med katerimi velja omeniti "part-timsko" delovno razmerje. Ta odločitev je povzročila reakcijo uslužbencev, ki se je udeležila prejšnji teden z zelo ostrim komunikacijem, ta teden pa z množično obiskano tiskovno konferenco v prostorih Glasbene matice v Trstu, ki je bila v torek, 27. aprila.

Kot je izhajalo iz tiskovnega sporočila in kot so ponovili sindikalni predstavniki Ravel Kodrič, Mojca Šiškovič in Aleksander Rojc, ukrepi, ki jih je sprejel upravni odbor, pomenijo 25-odstotno krčenje delovnega obsega šole s 3/4 urnikom, 3/4 prejemki, z vsakoletno skoraj dvomesečno prekinitvijo delovnega razmerja ter odslovitve nad 100 gojencev. Po mnenju sindikalnih predstavnikov bi to prizadelo ne samo sedanje dejavnosti, ampak tudi dejavnost v prihodnosti. Poleg tega ni še prišlo do javnega priznanja šole GM oz. do ustanovitve slovenske samostojne sekcije pri tržaškem konservatoriju

Giuseppe Tartini. Tudi slovenska manjšina sama pa mora po mnenju govornikov narediti red v svojih vrstah. V tem smislu je treba priti do združitve GM s Slovenskim centrom za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici. Za združitev sta se izrekli tudi krovnih organizacij Slovencev v Italiji, SKGZ in SSO, a jima doslej ni uspelo spremeniti stanja. Finančna sredstva, ki prihajajo manjšini iz Slovenije in ki so po višini enaka tistim, ki prihajajo s strani Italije, pa so nepregledna, v smislu, da njihova porazdelitev ni bila nikoli objavljena. Vsekakor sta le dva odstotka teh sredstev na razpolago glasbenemu šol-

stvu. Zato mora biti podeljevanje sredstev, pa naj pride z italijanske ali slovenske strani, pregledno. Lahko bi tudi povišali članarine in šolnine ter predstavili bogatejšo, bolj razvejano in razširjeno ponudbo.

Za čimprejšnjo rešitev finančnega problema sta se zavzela tudi predstavnika sindikata CGIL Giorgio Uboni in Piero Alzetta, predstavnica Sindikata slovenske šole Živka Marc pa je napovedala, da bo ta problem prenesla na odbor sindikata.

Tiskovne konference se je udeležilo tudi več političnih in družbenih predstavnikov manjšine. Tako je podpredsed-

nik deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine Miloš Budin med drugim dejal, da je treba znotraj manjšine same narediti načrt, upoštevajoč sredstva, ki so na razpolago. Budin se je vprašal tudi, ali je smiselno, da ima manjšina dve glasbeni šoli; poleg tega pa je dejal, da je treba v večji meri senzibilizirati tržaško javnost o predlogu ustanovitve slovenske sekcije pri tržaškem konservatoriju.

Proti redimenzioniranju se je izrekel tržaški občinski svetovalec Igor Canciani, medtem ko se je predsednik Slovenske gospodarsko-prosvetne skupnosti Boris Gombač vprašal, koliko denarja prihaja iz Slovenije za slovensko manjšino v Italiji in kako je ta denar porazdeljen.

Predsednik SSO Sergij Pahor je ugotovil, da ni slišal nobenega predloga, nobene alternativne rešitve s strani sindikata. Problemi GM, je dejal, se namreč kopičijo že leta in leta in nihče ni dvignil glasu. Blagajna za odpravnine je npr. ostajala prazna. Dejajle tudi, da ne ve, če bo združitev GM s centrom Komel rešila problem. Po njegovem mnenju je treba narediti dolgoročen načrt, ki še ni bil narejen. Če sredstev ni, ni kaj. Poleg tega, je še dejal Pahor (ki je s tem izrazil ostro reakcijo nekaterih prisotnih), prinaša pogodba, ki jo imajo uslužbenci Glasbene matice, višjo plačo, kot jo prinašajo pogodbe na drugih zasebnih šolah.

Na torkovi tiskovni konferenci smo v glavnem slišali že znane argumente in stališča. Problem pa je še vedno prisoten, čeprav kaže, da bi se zlahka rešil, saj je za obstoj in delovanje GM - kot je bilo rečeno na koncu - potrebnih le dodatnih 300 milijonov lir.

IŽ

PRAZNIK ZAVETNIKA SV. JURIIJA

JURJEVANJE TRŽAŠKIH SKAVTOV IN SKAVTINJ

V nedeljo, 25. aprila, so slovenski tržaški skavti in skavtinje počastili praznik svojega zavetnika sv. Jurija.

POMLADANSKI ROMARSKI IZLET

Župniji Zgonik in Mavhinje sta bili v soboto, 24. aprila, na romarskem izletu pri kraju Madonna della Corona ob Gardskem jezeru. To slikovito Marijino svetišče stoji v skalnati votlini pod previsno steno nad dolino reke Adiče. Marmorni kip žalostne Matere Božje častijo že od 1432. leta. Romanje se je lepo izteklo, tudi vreme je bilo naklonjeno. Vsega izletniškega načrta nismo mogli izvesti zaradi pomanjkanja časa, kljub temu smo se zadovoljni in s petjem vrnili domov. Na romanje se bomo še podali.

Pri Šempolaju se je zbralo kakih stopetdeset članov in članic tržaškega dela Slovenske zamejske skavtske organizacije, ki so postavili šotore že dan prej, v soboto, 24. aprila.

Na nedeljskem jurjevanju so se skavti udeležili maše, ki jo je daroval njihov duhovni vodja Tone Bedenčič; prisotnim je spregovorila načelnica Matejka Bukavec. Jurjevanje je bilo, kot vsako leto, tudi priložnost za zaprisego novih članov organizacije. Tako je obred obljube opravilo trideset novih članov, in sicer štirinajst volčičev in ververic ter šestnajst izvidnikov in vodnic.

V nedeljo popoldne se je jurjevanje kot ponavadi slovensko zaključilo s tabornim ognjem, ki se ga je udeležilo tudi večje število staršev in prijateljev ter uglednih gostov. Ob tabornem ognju so skavti in skavtinje uprizorili tudi več skečev ter glasbenih točk.

TISKOVNO SPOROČILO SLOVENSKE SKUPNOSTI

ZASKRBLJENOST V OBČINI DEVIN-NABREŽINA

V ponedeljek, 19. aprila, je potekal sestanek sekcije Slovenske skupnosti v občini Devin-Nabrežina. Kot piše v tiskovnem sporočilu, ki smo ga prejeli, je bila tema sestanka obračun o političnem-upravnem položaju v občini Devin-Nabrežina. Sekcijsko vodstvo je obravnavalo številna prečja vprašanja, s katerimi se sooča občinska uprava in ki pobliže posegajo v življenje krajevnega prebivalstva.

Predvsem nas skrbi, piše v sporočilu, da stranka Slovenske skupnosti, čeprav programske sodeluje pri upravi, ni sodelovala pri važnih odločitvah in ne more zato nositi odgovornosti za celo vrsto nerešenih vprašanj ali zgrešenih izbir. SSK bo zato predlagala, da bi prišlo do soodloženja z ostalimi strankami, ki sodelujejo pri občinski upravi. Preveč je namreč argu-

mentov, ki že predolgo čakajo na jasne, nedvoumne odgovore in odločitve.

Regulacijski načrt je prejšnja uprava sprejela 2. oktobra 1997. Novi župan se je decembra leta 1997 obvezal, da ga bo predstavil občinskemu svetu za dokončno odobritev do poletja leta 1998. Regulacijskemu načrtu so občani, javne ustanove in organizacije predstavili 352 ugovorov in popravkov. Do danes pa ni bilo o tem ne duha ne sluha ne v komisijah in seveda niti v občinskem svetu. Obstaja upravičen dvom, da je to zavlačevanje namerno, ne bi se pretirano čudili, če bo o regulacijskem načrtu sklepal deželni komisar. Rok za dokončno odobritev zapade namreč 2. 10. 1999. Hkrati pa prihaja do raznorodnih dodatnih omejitev in načrtov, ki posegajo v teritorij. Taki posegi so za domačine izredne-

ga pomena. Za te bi moral odločati občinski svet, ki pa ni bil pri tem sploh soudeležen (glej perimetracijo medobčinskega parka in rezervatov, ki zaobjemajo ogromne površine zasebnih zemljišč).

Drugo važno vprašanje je pogodba za "javne usluge" z družbo A.C.E.G.A.S. S.p.A. Seznan popravkov, ki bi jih bilo treba nujno vnesti v tekst pogodbe (koordinator popravkov je bil svetovalec Tance s sodelovanjem drugih svetovalcev tudi ostalih kraških občin). Popravke so podpisali vsi načelniki svetovalskih skupin, in to 1. 2. 1999, vendar na te do danes ni bilo še nobenega odgovora, in to kljub temu da začasna pogodba za odlaganje smeti z družbo A.C.E.G.A.S. S.p.A. zapade 30. 10. 1999. Slovenska skupnost je zaskrbljena, da občina ne bo imela več časa za poglobitev tega problema in bo po-

stavljena pred že izvršeno dejstvo.

Do danes ni rešen problem organika. Uprava se preveč poslužuje zunanjih strokovnih sodelavcev, medtem ko zanemara lastne in domače potenciale. Krizno stanje osebja se tako pogloblja.

Kljub vsej tej neaktivnosti pa občane bremenijo isti davčni količniki davka ICI in IRAP in to kljub večkratnim drugačnim predlogom svetovalca Tanceja.

Problem zase predstavlja zastoj vseh javnih del: kje so obnovitvena dela za telovadnico, kulturni dom, kako je z obnovitvijo cest? Z izjemo obnove seslanskega parkirišča pri morju in nekaterih javnih del na šolah, že vpeljanih od prejšnje uprave, so vsa dela v istem stanju kot pred leti.

Jusarsko vprašanje ostaja še vedno odprto. Obžalujemo, da kljub neštetim javnim obljubam župana še ni prišlo do jasnega in odkritega soodloženja s temi vprašanji, se končuje poročilo devinsko-nabrežinske sekcije SSK.

PREDSTAVITEV V DSI

PRIROČNIK O SLOVENSkih KRAJEVNIH IMENIH V ITALIJI

IVAN ŽERJAL

Priročnik je sad dvajsetletnega dela prof. Merkuja na tem področju. Kot je sam dejal na predstavitvi (in tudi napisal v spremni besedi), je to od njega zahteval Dušan Černe. Leta 1985 pa je v Sloveniji izšel priročnik *Slovenska krajevna imena*, ki pa se je omejeval le na imena krajev, ki so znotraj meja Republike Slovenije.

Zato, je dejal v svoji predstavitvi časnikar Ivo Jevnikar, ki je tudi sodeloval pri sestavi priročnika, je le-ta bistvena dopolnitev prej omenjenega priročnika *Slovenska krajevna imena* (to je razvidno tudi po vezavi in obliki). Merkujev priročnik je tudi bogatejši, saj so v njem tudi manjša imena gora, voda, hribov, jam idr. Knjiga, je dejal Jevnikar, je klic k upoštevanju načela skupnega slovenskega prostora, toda tudi dokaz, da smo tu. Je tudi stegnjena roka italijanskim, furlanskim in nemškimi sosedom. Poleg tega je namenjena ne specializiranemu, ampak širokemu občinstvu, časnikarjem, študentom in drugim, skratka vsakomur, ki se zanima za naše kraje tu in onstran meje. Tako delo pa zahteva ogromno vztrajnosti, domiselnosti in radovednosti, predvsem pa ljubezni.

Prof. Pavle Merku se je pri svojem delu - kot je sam povedal - držal zgodovinskega

Založba Mladika v Trstu je pred kratkim izdala priročnik z naslovom *Slovenska krajevna imena v Italiji*, ki ga je napisal jezikoslovec in etnograf prof. Pavle Merku. Delo so predstavili na večeru Društva slovenskih izobražencev v Peterlinovi dvorani v ponedeljek, 26. aprila.

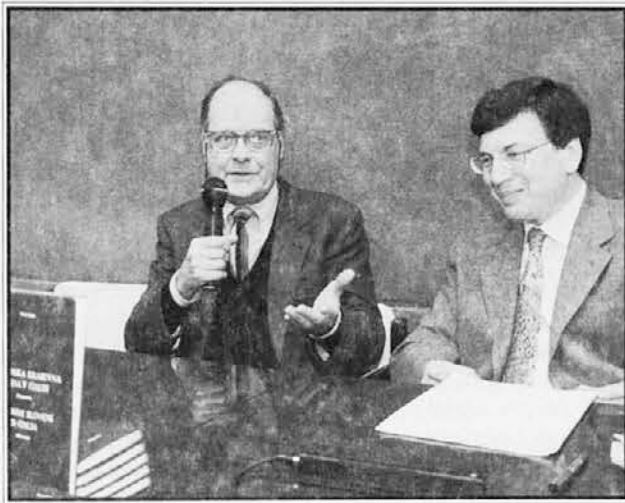

FOTO: KRONIKA

načela in ljudske oblike, ker so krajevna imena v prejšnjem stoletju doživela spremembe oz. mistifikacije iz političnih razlogov oz. iz želje, da se prikaže nekaj, kar ne obstaja. Zato je skušal postaviti, kolikor se je dalo, resnično obliko imena. Ta knjižica je zadnja priložnost, da naredimo na tem področju malo reda. Poleg tega, kot je bilo rečeno med poznejšo razpravo, se je v teku stoletij spreminjala tako oblika imen kot tudi njihov spol in število. Zato mora biti imenoslovec pozoren na veliko večje število

stvari kot etimolog. V priročniku je prof. Merku vključil tudi slovenske oblike imen italijanskih krajev, kot npr. Rim, Turin, Benetke idr., saj, kot je zapisal, je slovenska kulturna zgodovina že od časa naselitve naprej ustvarila vrsto slovenskih imen za italijanske in furlanske kraje.

128 strani debel priročnik je, kot že rečeno, izdala založba Mladika, tiskan je bil v tiskarni Graphart v Trstu, njegova cena pa je nadvse dosegljiva, saj je treba zanj odšteti samo 15.000 lir.

DRUGI PREGLED SLOVENSKEGA FILMA

V torek, 27. aprila, se je v kinu Alcione v Trstu pričel *Drugi pregled novega slovenskega filma*. Gre za pobudo, ki je prvič stekla pred letom dni v priredbi družbe *Progetti d'allegria* in kluba *Anthares* v sodelovanju z Generalnim konzulatom Republike Slovenije v Trstu. Letos prireja pregled združenje Eurowanderkino v okviru programa Interreg II o sodelovanju med Slovenijo in Italijo ter v sodelovanju s klubom *Anthares*. Svoje pokroviteljstvo nad pobudo sta dali tudi krovnici organizaciji SKGZ in SSO.

Pregled se je, kot že rečeno, začel v torek, 27. aprila, s filmom *Blues za Saro* režiserja Borisa Juriševiča in z animiranim filmom *Zvonka Čoha in Milana Eriča Socializacija bika?* V sredo, 28. aprila, sta bila na sporedu filma *Brezno* Igorja Šmida in *Temni angeli usode* Saše Podgorška. V četrtek, 29. aprila, pa se drugi pregled novega slovenskega filma zaključuje s predvajanjem filma *Patriot* Tuga Štiglic, poleg tega pa še izbora kratkometražnih filmov: *Koromandija* režiserke Urške Znidaršič, *Otroci na cesti* Varje Močnik, *Rop stoletja* Urške Kos, *Zjutro* Hanne W. Slak, *Adrian* Maje Weiss in *My first Cut* Zdravka Barišiča.

OBVESTILA

ŽE NEKAJ časa začeto pobudo župnije sv. Jerneja na Opčinah, repentabske župnije in slovenske salezijanske skupnosti na Opčinah za pomoč kosovskim beguncem so slovenski duhovniki želeli razširiti tudi na vse slovenske vernike tržaške škofije. V ta namen je bila pri Zadrugi kraški banki odprta posebna hranilna knjižica, kjer zbiramo pris-

IN MEMORIAM

LIANA MARTELANC KRIŠČAK

Tako padamo drug za drugim pod smrtonosno koso in vedno bolj zevajo prazna mesta v naših vrstah. Ni dolgo, kar smo Barkovljani izgubili Elvi Miklavc Slokar, zdaj nas je zapustila po dolgem trpljenju v 84. letu starosti Liana Martelanc Kriščak, mati pokojne časnikarke Nadje Kriščak Bole.

Gospa Liana je bila dobro znana po vseh Barkovljah po svojem dobrem srcu in stalni pripravljenosti, da pomaga in svetuje. Pogrešalo jo bo barkovljansko prosvetno društvo, kjer je rada sodelovala po svojih močeh. Manjkala bo v barkovljanski cerkvi, kamor je redno zahajala; manjkala bo pred cerkvijo, kjer se je rada ustavila za prijazen pomenek. Še posebno bomo čutili njeno odsotnost ob rožnovenski procesiji, prvem sv. obhajilu in drugih prireditvah, kjer prihajajo v poštev narodne noše. Gospa Liana je vedno pridno in nesebično pomagala pri pripravljanju noš, pri vezanju rut, pri izdelavi novih ženskih in deških noš, kajti v tem je bila strokovnjak.

Gospa Liana je bila "močna žena". Kljub hudim življenjskim udarcem in trpljenju ni omagala. Moč sta ji dala živa vera in ljubezen do naroda, pa tudi ljubezen do vseh ljudi. Naj počiva v miru na domačem barkovljanskem pokopališču, kjer že ležita prežgodaj umrla mož Berto in hči Nadja. Od nje smo se poslovili 21. aprila v barkovljanski cerkvi pri pogrebni svečanosti, ki sta jo vodila g. Dušan Jakomin in župnik g. Elio Stefanuto. Veliko število prisotnih je dokazovalo Lianino priljubljenost in žalost ob njeni izgubi. Gospa Liana, Bog Vam povrni vse dobro!

BARKOVJANKA

Zaradi preobilice gradiva bomo nekatere članke objavili prihodnjič. Bralce prosimo za razumevanje. /URED.

PESTRA NEDELJA V NABREŽINI

NA NAŠI "POLICI" TUDI DUHOVNE VREDNOTE IN POKLICI

Tako je izzvenela pretekla nedelja, svetovni dan duhovnih poklicev v Nabrežini, pa tudi v drugih župnijah.

Pri jutranji maši za vernike italijanskega jezika se je odzval z veseljem msgr. Mario Virgulini, ki je deloval v naši vasi v težkih vojnih letih 1940-45. Potrudil se je v razumevanju in govoru našega jezika, da se je priljubil vernikom, s katerimi je delil vojne grozote. Seveda je med mašo navdušeno govoril o lepoti duhovnih poklicev kljub visoki starosti in 60-letnici mašništva. Na koncu maše ga je v imenu naših vernikov pozdravil, mu voščil in se zahvalil za leta župnikovanja Gregor Pertot, takratni njegov strežnik; Alma Venier pa mu je izročila lep cvetlični dar. Pa še spominske podobice in povzetek govora, prijetna družba in zakuska pred cerkvijo!

Popoldne je nastopil močan mešani zbor iz Mirna pod vodstvom Andreja Budina z vrsto velikonočnih in

Marijinih pesmi. Na orgle je spremljal Anton Klančič, ki je komponiral tudi pesem svetega Jurija, mirenskega zavetnika. Najbolj so izstopale pesmi: Tomčeva *Missa Surrexit Dominus*, Adamičeva *Skalovje groba*, Vodopivčeva *Terra tremuit*, Premrlrova *Življenje novo se budi*, Lebanova *Danica svetila* ter Mavova *O Mati čistega srca*. Po programu je spregovoril časnikar Sergij Pahor in v jedrnatem ter globokem govoru utrjeval potrebo po duhovnih vrednotah v našem narodu.

Litanije Matere božje so prvič izzvenele z odpevi, vzeti mi iz naših velikonočnih refrenov, po iznajdljivosti naše organistke Alme Sedmak. G. Rudi Bogatec je na koncu podelil še evharistični blagoslov, pred katerim smo vsi prebrali posebno molitev sv. očeta za duhovne poklice. Vsem nastopajočim najlepša hvala, čestitke in voščila za nadaljnje plodovito delovanje. Pa nasvidenje!

KRONANJE VEČMESEČNE DEJAVNOSTI

ZDRUŽENI ZBOR ZCPZ JE POROMAL NA SVETO GORO

Sveta gora, ta najbolj priljubljena primorska božja pot, je bila v nedeljo, 25. aprila, v znamenju dvojnega obiska.

K Svetogorski Materi so poromali verniki iz dekanije Ilirska Bistrica s svojimi birmanci, njihovimi starši in botri. Skupno kakih 400 vernikov, ki jih je vodil dekan Bogdan Berce, ob teh pa še pevci Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta.

Slovesno bogoslužje je vodil škofov vikar za Slovence v tržaški škofiji, msgr. Franc Vončina, ki je - v homiliji ob nedelji Dobrega pastirja - spregovoril o perečem vprašanju pomanjkanja duhovnih poklicev še zlasti v našem zamejstvu in posebej na Tržaškem. V tem smislu je tudi poudaril skrb za družinsko pastoralo, saj se duhovni poklici prvenstveno rojevajo v družinah.

Samo bogoslužje pa je bilo v znamenju ilirsko-bistriških birmancev, ki so tudi

sestavili in prebrali prošnje, oblikovali darovanski del liturgije in prošnje za mir ter spravo. Z ubranim petjem in ob orgelski spremljavi mladega, a obetavnega organista Iztoka Cergola je pri maši sodeloval združen zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, ki ga je vodil Edi Race.

Za združeni zbor ZCPZ je bilo romanje na Sveto goro priložnost, da so nekako dopolnili že večmesečno redno dejavnost, saj ta združeni zbor sodeluje pri pomembnejših verskih obredih v tržaški škofiji. Med družabnostjo, ki je sledila nastopu, pa je predsednik Zveze dr. Zorko Harej tudi spodbudno spregovoril pevcem in poudaril pomen takega sodelovanja pri pomembnejših verskih slovesnostih.

MLADI RAZISKOVALCI NA DELU

**"DANES BO POJELA
KIN'J'ŠTRA"**

HARJET DORNIK

O šoli kaj radi tožimo, da je enolična, ko pa ob koncu šolskega leta potegnemo črto pod opravljenim delom, doživimo tudi kako zadoščenje. Takega trenutka zadoščenja so deležni dijaki V. klasične gimnazije. V sklopu zgodovinskega dela, ki ga vsako leto določa Zveza prijateljev mladine Slovenije oz. Društvo mladih zgodovinarjev, so izvedli referat o obrti v naših krajih. Izbrali so najznačilnejšo obrt za naše kraje, čevljarstvo. Izdelek na 60 straneh so naslovili po "kin'jštri", usnjem pasu, s katerim so izdelovali čevlje in tudi žugali otrokom, ki so naredili prekršek.

Gimnazijci so zbrane podatke predelali pod mentorstvom prof. Neve Zaghet. Vsakdo je sodeloval po svojih sposobnostih: nekateri so se podali na teren in intervjuvali enajst čevljarjev, podjetnikov in oseb, ki se s čevlji poklicno ukvarjajo, drugi so poskrbeli za računalniško in likovno izdelavo, en dijak je poiskal lekseme za slovarček strokovnih izrazov.

"Nazadnje lahko končno opazujemo naš izdelek: res smo ponosni nanj, saj smo v teku dolgih mesecev videli, kako je polagoma nastajal," so zapisali v zahvali.

V referat so dijaki vključili sestavke o tisočletni zgodovini mesta, izdelane zemljevide Goriške, krajšo zgodovino čevljarstva in oris čevljarske dejavnosti na Goriškem, pesem *Z Londona* in prispevke, ki govorijo o prehodu od škarponov do Cicibana, o važenstvu, o tem, da so gostilničarji bolje služili kot čevljarji, ki so popravljali čevlje iz vseh okoliških vasi, o nekdanjih čevljih z lesenimi žebli, o pripravi ortopedskih čevljev, o tovarni Ciciban in o tem, kako se nekateri ukvarjajo s čevlji iz roda v rod. Preslikali so nekaj starih dokumentov ter slikali obrtno orodje in delavnice.

Dijaki bodo izdelek predstavili na natečaju, ki ga je raz-

pisalo društvo zgodovinarjev, in si seveda nadejajo kako priznanje. Pred dvema letoma so se klasiki tudi prijavili na podoben natečaj z referatom *V objemu narave - tako so se zdravili pri nas* in pristali v skupini za srebrno priznanje. Letošnjim gimnazijcem voščimo podoben uspeh. Sicer pa jih je že izdelek sam zadovoljil. V uvodnem sestavku so zapisali: "Konec koncev smo od tega referata veliko odnesli. Odkrili smo, da čevljarstvo kot obrt počasi izginja, ker se mladi s tem ne ukvarjajo več. Od bogate preteklosti so namreč ostali le redki starejši posamezniki, ki še delajo na svojo roko, oz. tudi nekateri mlajši, ki pa so se opredelili za industrijsko oz. specializirano dejavnost. Z obrtjo obenem izginjajo tudi pristni izrazi za orodje in pesmi, ki so vezane na čevljarstvo, čeprav starejši zelo radi pripovedujejo o svojih izkušnjah na tem področju. Spoznali smo tudi, da se zgodovine ne učimo samo iz učbenikov, ampak da so tudi starejši ljudje živa zakladnica, iz katere lahko bogato črpamo. Lepo bi bilo, da bi se raziskovalci posvetili strokovni obravnavi čevljarstva na Goriškem in sestavili obširnejšo razpravo o tem, preden bogato ustno izročilo izgine za vedno."

Zaradi preobilice gradiva bomo nekatere članke objavili prihodnjič. Bralce prosimo za razumevanje. / URED.

ZAHVALA

**Ob izgubi našega dragega očeta, deda in pradedu
JOŽEFA STANIČA**

se iskreno zahvaljujemo župniku Antonu Lazarju, cerkvenemu zboru za lepo petje, darovalcem cvetja in v dobrodelne namene ter vsem, ki so ga pospremili na zadnji poti in nam stali ob strani v teh težkih trenutkih.

Hčere z družinami

Števerjan, 26. aprila 1999

ZAHVALA

**Ob izgubi našega dragega
ŠTEFANA ČERNICA**

se iskreno zahvaljujemo domačemu župniku Antonu Lazarju in pevskemu župniku Vojku Makucu za mašni obred, cerkvenemu pevskemu zboru in vsem, ki so ga pospremili na zadnji poti ter nam stali ob strani v teh težkih trenutkih.

Domači

Števerjan, 26. aprila 1999

LEPO KOROŠKO GOSTOVANJE

**PSALMSKA KANTATA V
ŠTANDREŠKI CERKVI**

V zadnji številki smo le na kratko obeležili koncert, ki so ga pripravili koroški rojaki. Šlo je vsekakor za obsežen projekt z bogato glasbeno pripravo, kot tudi v sodelovanju zborov in vokalnih ter instrumentalnih solistov. Mešana zbor Jakob Petelin Gallus iz Celovca in iz Sel sta ob sodelovanju pihal, trobil in tolkal izvedla psalmsko kantato *Žena - Mati*. Dirigiral je sam skladatelj Jože Ropitz.

Tako med drugim piše predsednik Krščanske kulturne zveze iz Celovca dr. Janko Zerzer v koncertnem listu: "Razvoj glasbene kulture na Koroškem je doživel v zadnjih desetletjih vsekakor razveseljive dosežke, kjer se kljub vsem težavam pojavljajo doslej nepoznane kvalitete, predvsem pa za instrumentalno glasbo... Razvoj na področju t.i. poustvarjalne umetnosti gre torej v pravo smer. Pri izvorni glasbi, torej na področju ustvarjalnosti, pa so uspehi prej ko slej redki. Enega od teh naših skladateljev, ki je kakor noben drug črpal iz zakladnice ljudskega izročila, Pavleta Kernjaka, se letos pri zborovski reviji Ko-

roška poje spominjamo ob stoletnici njegovega rojstva." Nato Zerzer nadaljuje, da med sodobnimi komponisti pa Jože Ropitz brez dvoma izstopa. Po diplomu iz cerkvene glasbe na dunajski Akademiji za glasbo poučuje orgle na celovškem konservatoriju in že dolgo let vodi mešani zbor Jakob Petelin Gallus.

Ropitzova kantata je sad njegovega sodelovanja s pisateljem Alojzom Rebulom (ki je bil tudi na sobotnem koncer-

tu prisoten) kot avtorjem tekstov/a. Kantata *Žena - Mati* ima v bistvu sedem delov, ki se tako poimenujejo: Eva, Marija, Monika (mati sv. Avguština), sv. Ema Krška, Donna Pica Giovanna (mati sv. Frančiška Asiškega), Marija Slomšek (mati svetniškega škofa) in Slovenska mati (voščilo za novo tisočletje). Gotovo pri vsem tem ne gre za klasično kantato, kot jo poznamo iz glasbene literature raznih obdobij, pač pa za skoraj scensko glasbeno upri-

zoritve, ki jo z recitacijo povezuje.

Če se zaustavimo ob nekaterih vtisih (bolj kot ob kaki glasbeni kritiki), lahko vsekakor podčrtamo nekaj stvari. Zelo plastično so recimo učinkovali zborovski deli, ki so imeli v bistvu glavno vlogo. Reči je treba, da se je v teh delih pokazala vsa silnost kantate. Skladatelj je znal primerljivo predstaviti glasbeno podobo posameznih časovnih dob, ki si kantati sledijo. Gregorijanske reminiscence za krščansko srednjeveško obdobje, še prej antični prijem - vse to pride lepo do izraza: slovenski ljudski melos zlasti pri Slomškovi materi in tudi v mogočnem zaključnem zboru z apoteozo slovenskih rek.

Poleg skupine instrumentalnih solistov so nastopili pevci Bernarda Fink - Inzko (mezzosopran), tenor - bariton Bruno Petrischek, kantor Mario Podrečnik in dva recitatorja. Vsi so dostojno odpeli svoje vloge. Med njimi pa je s svojo temperamentno interpretacijo in barvitim ter žlahtnim glasom gotovo izstopala znana koncertna pevka Bernarda Fink, ki je celotni izvedbi vtisnila svoj pečat.

Koroškim rojakom smo za lep koncertni večer prav res hvaležni.

AB

CD-PLOŠČA ZBORA HRAST / PREDSTAVITEV V DOBERDOBU

PREREZ SLOVENSKE PESMI

DARIO BERTINAZZI

V nedeljo, 18. aprila, je bila v Doberdobu predstavitev prve CD plošče zbora Hrast. Otroški pevski zbor Veseljaki, ki ga vodi Lucija Lavrenčič Terpin, je od spremljavi Orff instrumentov na začetku zapel dve pesmi in tako napolnil dvorano z igrivostjo. Sledila je predstavitev plošče, ki je sad plodnega sodelovanja med SKD Hrast in deželnim sedežem RAI. Pobuda je bila prav gotovo izvenredna, saj je nekaj neobičajnega za našo slovensko skupnost v Italiji, predvsem pa na Goriškem. Vida Valenčič, ki je zelo spretno povezovala program, je obrazložila naslov CD-ja *Steziце*: steziце, ki jih ni več, predvsem pa so to tiste, ki vodijo do srca. To je tudi smisel petja, s katerim človek lahko izrazi to, kar nosi v srcu. Iz bogatega repertoarja je bilo izbranih kar devetnajst pesmi za CD ploščo, osemnajst pesmi pa za kaseto.

Sledil je nastop zbora Hrast, ki je v prvi izvedbi zapel skladbe, s katerimi se je predstavil na državnem tekmovanju v Mariboru v soboto, 24. aprila.

Kot sem že omenil, je projekt podprl ne samo finančno, ampak tudi tehnično deželni sedež RAI (piljenje arhivskih posnetkov in snemanje na a-bonmajskih koncertih Glasbene matice). Zato je podal

priložnostno besedo novi ravnatelj slovenskih programov Igor Tuta. Izrazil je vse svoje zadoščenje ob tem uspelem izidu in pohvalil plodno delo pevcev in ne nazadnje zborovodjo Hilarija Lavrenčiča, ki je imel pri tem levji delež. Večer je bil tudi priložnost, da smo se zahvalili vsem tistim

pevcem, ki so petju predani že vrsto let. Tako smo povabili g. Marka Studena, tajnika sklada za kulturne dejavnosti republike Slovenije, za podelitev Gallusovih značk. Ob priložnosti je izrazil zadoščenje ob občutenem in ubranem petju ter pohvalo za blesteče rezultate na vsedržav-

nih zborovskih tekmovanjih. Doberdobski župan Mario Lavrenčič je zbor opredelil kot "diamantno točko med zbori tako v zamejstvu kot tudi v matični domovini". Priložnostno besedo sta izrazila še predsednik ZSKP Damjan Paulin in predsednik zbora Claudio Peric. Program je zbor sklenil s priljubljeno rezijansko *Jnjen čeva jti gnav* v priredbi Pavleta Merkuja.

**ZADRUŽNA
KREDITNA BANKA
DOBERDOB**

91. OBČNI ZBOR

Spoštovani člani!

Vabljeni ste, da se udeležite rednega in izrednega občnega zbora članov, ki se bosta vršila v drugem sklicanju dne

**30. APRILA 1999
ob 18.00 uri**

v Doberdobu, v župnijski dvorani, Goriška ulica 8.

UPRAVNI ODBOR

NOVOSTI PRI VKLJUČEVANJU V EVROATLANTSKE POVEZAVE

SLOVENIJA BLIŽE ZVEZI NATO

MARJAN DROBEŽ

Sodeč po javnomnenjskih raziskavah, ki jih objavljajo časniki in državna TV, še zmeraj več kot polovica Slovencev podpira poseg zveze NATO v ZR Jugoslaviji. Hkrati se javnost zavzema za prenehanje bombardiranja, ki sta ga spodbudila nasilje in kršenje človekovih pravic na Kosovu, torej za politično rešitev krize. V Sloveniji sicer poteka obsežna akcija zbiranja pomoči za begunce s Kosova, ki so se zatekli predvsem v Albanijo, Makedonijo in Črno goro. Vrednost doslej zbrane pomoči znaša skupaj že nad 100 milijonov tolarjev, pri čemer v tej človekoljubni akciji prednjačita humanitarni organizaciji Rdeči križ in Slovenska Karitas. V tem tednu bodo z letali pripeljali v Slovenijo tudi prve skupine begunccev, ki bodo pri nas dobili začasno zatočišče. Pri tem v Sloveniji upoštevajo vsa pravila mednarodnega humanitarnega in tudi notranjega prava.

Slovenija bo nudila začasno zatočišče 7.527 beguncem, pri čemer gre za 3.450 državljanov Bosne in Hercegovine, ki so že nekaj let pri nas, za 2.477 pribežnikov s Kosova, ki so tudi že dalj časa v Sloveniji, in za 1.600 novih begunccev iz južne srbske pokrajine. Število begunccev, ki jim bo omogočeno prebivanje v Sloveniji, pa bo lahko povečano v primeru, ko bi šlo za združevanje družin najbolj ranljivih kategorij begunccev, to je mater in otrok.

Razmišljanje in ocene Slovencev o vlogi zveze NATO v mednarodni politiki in odnosih, tudi glede na strategijo te povezave pri ohranjanju demokratičnih vrednot in prepričevanju morebitnih novih žarišč nasilja proti človekovim pravicam, kjerkoli bi se že pojavili, so natančne in jasne. Predsednik vlade dr. Janez Drnovšek je stanje odnosov med Slovenijo in zvezo NATO, v pogovoru na televizijski mreži CNN, povzel v ugotovitvi, "da se je v Sloveniji po začetku napadov na ZRJ podpora NATU povečala, saj se Slovenci zdaj zavedajo, kaj ta vojaška in obrambna povezava pomeni". Zaradi tega so v Sloveniji z zadovoljstvom sprejeli napoved vrha v Washingtonu, "da sta Slovenija in Romunija najbližji članstvu NATA".

V NATU sicer ne omenjajo roka, do katerega bi v to organizacijo sprejeli nove članice. Sprejemali jih bodo po neki naravni poti, ne ob pretresih, kakršen je sedanj poseg NATA proti ZR Jugoslaviji. Dober očet za sprejem pomeni dejstvo, da Slovenija velja za stabilno in demokratično državo z uspešnim in tržno naravnanim gospodarstvom, kjer obenem poznajo razmere v jugovzhodni Evropi, kar bi

lahko bilo v prihodnjih letih zavezništvu NATO v pomoč.

V politiki se pogosto ne morejo izogniti napovedim in datumom. Zato navajamo mnenje državnega sekretarja v zunanjem ministrstvu Franca Jurija, "da bo Slovenija v naslednjem krogu širitve, ki naj bi se zgodil na novem vrhu NATA leta 2001 ali 2002, sprejeta v polnopravno članstvo. To so potrdili tudi vsi sogovorniki iz te povezave."

POTRJEJEN DRŽAVNI PROGRAM ZA PREVZEM PRAVNEGA REDA EU

V okviru priprav na vključitev Slovenije v EU je državni zbor v petek, 23. t.m., potrdil državni program za prevzem pravnega reda EU do leta 2002. Gre za obsežen in obvezujoč dokument, ki ga bo treba uresničiti. O pomembnosti državnega programa pričajo podatki, da bo Slovenija do leta 2002, ko naj bi bili formalno-pravno pripravljeni za sprejem v EU, morala sprejeti kar 200 novih zakonov, štiri nacionalne programe z različnih področij, eno resolucijo, en dokument o strategiji, eno pobudo za skle-

nitev večstranskega sporazuma in kar 871 podzakonskih aktov. Minister za evropske zadeve Igor Bavčar meni, da bo država te obveznosti pravočasno izpolnila. Napovedujejo, da bodo spremembe slovenske ustave omogočile tudi enostavnejše postopke v državnem zboru, pri sprejemanju zakonov, potrebnih za sprejem Slovenije v EU. V letu 1999 bo Slovenija namenila potrebam vključevanja v to povezavo okrog 73 milijard tolarjev, t.j. dobrih 7% proračunskih izdatkov.

Medtem komisije pri notranjem ministrstvu, vladi in pri državnem zboru nadaljujejo preiskavo o povzročiteljih afere Vič-Holmec, s katero so vplivni posamezniki v notranjem ministrstvu poskušali oblatiti policiste, ki so se na Koroškem bojevali za osamosvojitve Slovenije. Nekaj pomembnih uradnikov so že odstranili z notranjega ministrstva, nove ugotovitve preiskovalnih komisij pa kažejo, da naj bi bili v afero globoko vpleteni tudi bivši notranji minister Mirko Bandelj.

GMD V KOPRSKI KNJIGARNI LIBRIS

FRANCE PREŠEREN 1800-49

V petek, 23. aprila, je bila v knjigarni Libris v Kopru predstavitve monografije Borisa Paternuja *France Prešeren 1800-1849* v italijanskem prevodu, ki je pred kratkim izšla pri Goriški Mohorjevi družbi. S to predstavitvijo se je sklenil teden kulturnih pobud ob Slovenskih dnevnih knjige, ki jih je knjigarna Libris zelo uspešno speljala. Od ponedeljka do petka se je v knjigarni vrstila niz predstavitev, od lutkovne predstave Mačka Murija za najmlajše, predstavitve multimedijjskih programov na CD-romih in pa predstavitve mlajših slovenskih avtorjev vse do petkove predstavitve prevoda studije o Prešernu.

Predstavitve Prešernove monografije je potekala v prisrčnem kramljanju z avtorjem prof. Paternujem, ki ga je vodila prof. Jasna Čebren. To srečanje z avtorjem je zvalobilo poslušalce, med katerimi je bilo predvsem lepo število srednješolcev, v širši razgovor. Izkazalo se je, da je zanimanje za Prešerna še vedno

živno oz. da je njegova mojstrska beseda še vedno aktualna in jo vse bolj odkrivajo tudi mlajše generacije. Prof. Paternu kot izreden poznavalec Prešernovega življenja in dela je poudaril predvsem mesto, ki ga ima Prešeren v svetovni literaturi. Če je Prešeren dal svoj doprinos tudi evropski romantiki, gre pripisati predvsem trem njegovim značilnostim: individualnosti, to se pravi njegovi izjemni pesniški osebnosti, regionalnosti, t.j. izrazitemu čutu pripadnosti narodu, katerega duh preveva v celotni poeziji, in pa univerzalnosti, vsebinski sporočilnosti širšega značaja, če lahko sem prištejemo njegove najbolj pogoste teme, kot so poslanstvo pesnika, bivanjska tematika, teme ljubezni, smrti...

Ob sklepu večera sta navzoče pozdravila še tajnik Goriške Mohorjeve družbe Mariko Tavčar in lastnica knjigarne gospa Zavnica, ki je prisotne povabila, naj po lepi slovenski navadi tudi nazdravijo. MM

SLOVENIJA

ZA UREDITEV RAZMER V KMETIJSKI ZADRUGI VIPAVI

NA POMOČ POLICISTI IN VARNOSTNIKI

ZARADI NASILJA V VIPAVI OBTOŽNICA PROTI ŠTIRIM PRIPADNIKOM NEKDANJE JLA

Okrožna državna tožilka v Novi Gorici Branka Oven je pred dnevi pri tamkajšnjem okrožnem sodišču vložila obtožnico proti štirim oficirjem oz. podoficirjem nekdanje Jugoslovanske ljudske armade. Med junijsko vojno za osamosvojitve Slovenije so v Vipavi napadli civilne objekte in civilne osebe, jim grozili in jih pretepali, poškodovali pa tudi nekaj stanovanj. To se je odigralo v t.i. "vroči vipavski noči", 3. julija 1991. V neki knjigi o osamosvojevanju Slovenije oz. o tedanjih dogodkih na Primorskem je dogodek podrobno opisan, avtor pa je svojemu prispevku dal naslov *Brača Rambo v Vipavi*.

Obtožba je vložena zoper 39-letnega Milana Šušilovića, 28-letnega Jasmína Čajića, 35-letnega Dragana Ivanovića in 37-letnega Miroslava Jevtića. Po mnenju okrožne državne tožilke so storili kaznivno dejanje uporabe nedovoljenih bojnih sredstev po prvem odstavku 148. člena kazenskega zakona tedanje SFRJ. Uporabili naj bi način boja, ki je po pravilih mednarodnega prava prepovedan. V njihovem "pohodu" sta sodelovala še najmanj dva vojaka, vendar njune istovetnosti niso mogli ugotoviti.

Tožilstvo v Novi Gorici je predlagalo, naj okrožno sodišče na glavni obravnavi zasliši obtožence in oškodovance, četverico pa spozna za krivo po obtožbi in jo kaznuje. Toda prav malo je verjetno, da bi obtoženci, ki so jeseni leta 1991 skupaj z Jugoslovansko ljudsko armado zapustili Slovenijo, prostovoljno prišli pred sodišče. M.

Spori med vodilnimi organi kmetijske zadruge v Vipavi ter posamezniki, ki zatrjujejo, da so bili izvoljeni na vodilna mesta v njej, se zaostrujejo in čedalje bolj odmevajo tudi v slovenski javnosti. Na izrednem občnem zboru, ki so ga sklicali na zahtevo 166 zadržnikov, so odstavili direktorja Igorja Blažina in razrešili vse dosejane organe zadruge, ki ima sicer okrog 850 članov. Udeleženci so si med seboj začeli groziti, se zmerjati in nastala je nevarnost fizičnega obračunavanja. Odvetniki, ki so vodili izredni občni zbor, so zaradi tega poklicali policiste in varnostnike, ki so vzpostavili red in omogočili, da se je skupščina zadržnikov - vseh je bilo nad 200 - lahko zaključila. Novo vodstvo je za novega direktorja imenovalo Marjana Poljšaka, nekdanjega poslanca državnega zbora, kandidata za župana občine Ajdovščina na nedavnih volitvah in predsednika Nacionalne stranke dela. Poljšak je takoj začel delati in vzpostavljati red v vodstvu zadruge, toda začeli so mu groziti, zaradi česar sta ga nekaj časa varovala dva varnostnika. Iz zadruge so preko noči izginili razni dokumenti, dva računalnika, celoten arhiv in direktorjev avtomobil. Novi direktor zatrjuje, "da so zadevo že prijavili policiji. Delamo po starem statutu, ker novega sploh ni. Skrbel bom za zakonitost in se zavzemal za spravo med kmeti. Mislim, da imam njihovo podporo".

Kmalu po prevzemu dolžnosti se je v pisarni pojavil Igor Blažina, ki meni, da je on še zmeraj direktor, češ da je bila njegova zamenjava nezakonita. Od Marjana Poljšaka je zahteval, da mora v

treh urah zapustiti urad. Zadeva se bo očitno razpletla na sodišču.

Kmetje na območju zadrževanja, Novo Gorico, trnovsko-banjsko planoto in področje Kanala ob Soči, so ogorčeni zaradi omejenih in drugih dogodkov oz. boja za prestiž in vodilna mesta v tej zadruzi. V ozadju sporov naj bi bili vplivni posamezniki iz SLS. Nema-ra je ta stranka prav zaradi tega izdala sporočilo za javnost, v katerem je zapisano, "da mora odločanje o zadruzi biti izključna pravica njenih članov." Nekdanji direktor Igor Blažina pa obtožuje odvetnico Tanjo Marušič, hčer pravosodnega ministra, "češ da mora za vsako ceno izpolniti tisto, kar so ji iz ozadja naročili. To, da je ugotovil tudi po njenem obnašanju na izrednem občnem zboru, "ko je bila pripravljena z menoj tudi fizično obračunati." M.

IZVOLILI TRI PODŽUPANE ZA NOVO GORICO

Mestni svet novogoriške mestne občine je izvolil svoje najpomembnejše organe, pri čemer so med svetniki nastale ostre polemike. Sploh so taka soočanja značilna za novo sestavo mestnega sveta. Župan Črtomir Špacapan dolži svetnike obeh opozicijskih strank, to je iz SDS in ZLSD, da nočejo sodelovati s koalicijo, iz obeh opozicijskih strank pa odgovarjajo, da jih koalicija ovira pri izvajanju njihove vloge, ki so jo socialdemokratom iz obeh političnih strank zaupali volilci.

Svetniki iz opozicije so si tudi zaman prizadevali, da bi med podžupani bil kdo iz njihovih strank. Spričo strnjene-ga glasovanja svetnikov iz koalicije so bili za podžupane izvoljeni Franc Batagelj, direktor Goriških vodovodov, Viljem De Brea, direktor srednje ekonomske in trgovske šole, in Gojmir Mozetič, direktor javnega podjetja Komunalna energetika. Naj spomnimo, da je Gojmir Mozetič iz krščanskodemokratske stranke na zadnjih lokalnih volitvah kandidiral za župana mestne občine Nova Gorica.

Mestni svet je na svojem zasedanju v četrtek, 22. aprila, imenoval tudi razne odbore in komisije. Za predsednico sedemčlanske komisije za mednarodne odnose (ta bo usmerjala tudi sodelovanje z italijansko Gorico in slovenskimi občinami Doberdob, Sovodnje in Števerjan) je bila izvoljena Alenka Saksida. M.

13

ČETRTEK
29. APRILA
1999

ZASKRBLJENOST IN POBUDE SGZ GORICA

VOJNA HUD UDAREC POSOŠKIM PODJETJEM

Predsedstvo Slovenskega gospodarskega združenja Gorica je pred kratkim preučilo položaj po izbruhu vojne v Srbiji in na Kosovu. Sklenilo je, da SGZ pristopi k humanitarni akciji pod pokroviteljstvom pokrajine, hkrati je odločilo, da pošlje dopis goriškemu prefektu, s katerim ga opozarja, da so z vojno na Balkanu znatno oškodovana posoška uvozno-izvozna in avtoprevozna podjetja, ki so poslovala s Srbijo, Črno goro, Makedonijo in Albanijo. Za podjetja, ki so se od leta 1991 prilagajala novo nastali situaciji po razpadu Jugoslavije, je to nov hud udarec, saj občutijo zmanjšanje poslovanja na vseh tržiščih Vzhodne Evrope. Zaradi tega je SGZ zahtevalo od prefekta, naj skliče zainteresirane strani, da se preuči nastali položaj in se zavzamejo konkretni ukrepi.

O zaskrbljujoči zadevi smo se podrobneje pogovorili z direktorjem SGZ Gorica Igorjem Orlom (na sliki).

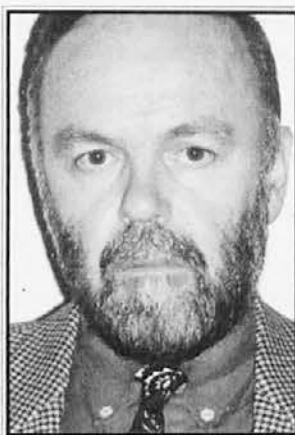
Od kdaj občutite zmanjšanje poslovanja posoških podjetij?

Krizo smo občutili že takrat, ko se je napetost stopnjevala in se je vedelo, da bo kmalu prišlo do izbruha voj-

ne. Ko se je to zgodilo, so se vse fizične vezi z ZR Jugoslavijo prekinile. Izplačila, ki so jih morala prejeti naša podjetja, so ustavljena, prav tako so ustavljene pošiljke, ki jih morajo dostaviti srbskim podjetjem. S stopnjevanjem in trajanjem vojne se je zadeva samo še poglobila in se še pogloblja, saj tudi ostale države (Makedonija, Albanija, Bolgarija, Romunija, Slovaška in Madžarska), ki poslovno gravitirajo okoli tega področja, močno čutijo splošen padec prometa zaradi slabih komunikacij, težav pri dostavi blaga in sploh s poslovanjem. Karkoli je vezano na naša podjetja, se torej ustavlja. Pri tem mislim tudi na špediterstvo, gostinske objekte, trgovine itd. Manj je kroženja denarja, bolj trpi celotno gospodarstvo.

Kaj pa humanitarna akcija?

Drug problem, ki smo ga obravnavali, je koordinacija pomoči kosovskim beguncem, ki jo je prevzela pokrajinska uprava; ta je sklicala vse goriške organizacije, ki so se dogovorile za akcijo, ki naj bi stekla v kratkem. Šlo bo za nabiranje denarnih prispevkov in najnujnejših potrebščin. V tem trenutku (23.4.,

op. p.) še čakamo številko tekočega računa in seznam potrebščin, pa tudi novice o kraju, kam naj zainteresirani prinesejo svoje prispevke.

Kaj pa menijo seznanjeni predstavniki oblasti?

ZARADI VOJNE KRIZA TUDI V TRSTU

Tržaški gospodarski krogi so zelo zaskrbljeni zaradi posledic vojne na Balkanu. Še zlasti se velike težave napovedujejo za avtoprevoznike,

Dopis v zvezi z gospodarsko krizo smo poslali goriškemu prefektu, predsedniku Gospodarske zbornice, predsedniku pokrajine, poslancu Prestamburgu in senatorju Volčiču. Obveščamo jih, da so naša podjetja v veliki krizi. Že leta 1991, ko je prišlo do prvega razpada nekdanje Jugoslavije, so se morala podjetja prilagoditi novemu položaju. Marsikatero podjetje - zlasti uvozno-izvozna ali avtoprevozna - je medtem že našlo svojo novo strategijo, nove partnerje in tržišča. Ta vojna pa je sedaj nov hud udarec vsem tem prizadevanjem. Komaj so podjetja zaplavala in nekako začela znova dobro poslovati, so se spet znašla pred krizo, ki ji ni zlahka videti konca. Ko se pogloblja vojna kriza, se namreč premo sorazmerno širi in večja tudi kriza našega gospodarstva. Prefekta zato prosimo, naj skliče krizni štab, da bi akterji gospodarstva nujno kaj ukrenili.

DD

KATASTRSKA NEJASNOST ZA KMETIJSKE STAVBE (1)

DAMJAN HLEDE

Kot znano, je odlok št. 557 z dne 30. decembra 1994, ki je bil potrjen z zakonom št. 133/94, zamenjal prejšnji "novi urbani gradbeni kataster" z novim "katastrom zgradb". Zamenjava je ostala neuresničena vse do januarja 1998, ko je ministrski odlok št. 28 z dne 2.1.1998 odredil njeno praktično izvedbo. Med zainteresiranimi davkoplačevalci obstajajo precejšnji dvomi v zvezi z vprašanjem, ali je potrebna z ozirom na posedovane kmetijske stavbe kakšna posebna prijava novemu gradbenemu katastru, predvsem v primeru prenosa pravic na omenjenih stavbah.

Nejasnost izvira iz številnih pravnih virov (zakonov, odlokov in okrožnic), ki so se

v kratkem času zvrstili na to temo in ki niso med seboj najbolje usklajeni.

Najprej moramo vedeti, da je zakon št. 139 z dne 23. marca 1998 uvedel nove pogoje, v prisotnosti katerih bodo stavbe lahko priznane kot kmetijske. Preden preidemo k stvari, naj spomnimo, da so pogoji naslednji: lastnik ali nosilec kake druge stvarne pravice na stavbo ali njen uporabnik bo moral uporabljati omenjeno stavbo kot svoje dejansko stanovanje; stavba bo morala biti v službi zemljišča z več kot 10.000 m² površine, ki je vpisano v kataster zemljišč z dodelitvijo katastrskega agrarnega dohodka (v primeru gojenja specialnih vrst v rastlinjakih ali gojenja gob ali drugih intenzivnih gojenj ter v primeru, da je zemljišče v gorskem območju, je dovolj 3.000 m² površine); dohodki agrarne narave koristnika kmetijske stavbe bodo morali presežati polovico vseh njegovih dohodkov; če pa je zemljišče v gorskem območju, bo dovolj, če bodo presežali 25% skupnega dohodka; stavba ne bo smela imeti značilnosti luksuzne stavbe, kot jih določa zakon št. 408/49, in ne bo smela biti vpisana med dosedanje katastrske kategorije od A1 do A8. Narava kmetijskih stavb bo *de jure* priznana stavbam, ki so namenjene zaščiti rastlin, shranjevanju kmetijskih pridelkov in kmetijskih strojev ter stavbam, ki so namenjene agriturizmu.

Z ozirom na naše vprašanje je pomembno vedeti, da ta zakon ne nalaga posestniku stavb, ki izpolnjujejo pogoje za priznanje njihove kmetijske narave, nobene obveznosti. Problem pa nastaja, ker prva dva člena omenjenega zakona št. 28/98 pravita: 1. da je v novem katastru zgradb najmanjša vključljiva enota "nepremičninska enota"; 2. da je nepremičninska enota vsaka zgradba (ali njen del), ki je "sposobna funkcionalne in dohodkovne avtonomije"; 3. in da stanovanja ali druge nepremičnine, ki so v službi kmetijske dejavnosti, predstavljajo nepremičninske enote, ki jih je treba samostojno prijaviti katastru.

Stanje je nadalje zakompliciralo še ministrstvo z nesrečno okrožnico št. 96/T z dne 9. aprila 1998, kjer je pisano, da bo uprava poskrbela za prenos vseh informacij, ki jih je vseboval prejšnji "kataster zemljišč" (vanj so bile doslej vpisane kmetijske zgradbe) v novi "kataster zgradb", medtem ko bo dopolnitev vpisa v novi kataster bremenila posamezne zainteresirane stranke, in sicer "v primeru uporabe" (to je v primeru prenosa pravic na kmetijskih zgradbah, spremembe njihovega gradbenega stanja ali v primeru izgube pogojev za priznanje njihove kmetijske narave).

DAJJE

EVROPSKA SREDSTVA ZA UREJANJE GOZDNATIH POVRŠIN

Deželno odborništvo Furlanije-Juljske krajine za gozdove in parke je izdalo odlok o sprejemu popravkov za uresničevanje večletnega načrta, ki ga zaobjema evropski pravilnik 2080/92 o prispevkih za gozdarska opravila in posege v povezavi s kmetijstvom. Gre na primer za pogozdovanje kmetijskih površin, za nasade topole, za gojitveno sekanje obstoječih gozdov, za urejanje obstoječih in gradnjo novih gozdnih poti itd. Evropska zveza dodeljuje torej določena sredstva, da bi v prvi vrsti povečala vrednost lesa in gozdno bogastvo nasploh. Nadalje si postavlja za cilj zaščito hidro-geološkega sistema ter ohranitev biološke raznolikosti, posredno pa tudi zmanjšanje nekaterih kmetijskih pridelkov, ki že ustvarjajo nesprejemljive presežke.

Popravki zadevajo posege v letošnjem letu. Interesenti, se pravi zasebni lastniki gozdov ali jusarji ter gozdarske zadruge, ki bi radi koristili dane ugodnosti, se za vsa potrebna pojasnila lahko obrnejo na pokrajinska gozdarska nadzorništva v Trstu, Gorici, Vidmu, Tolmeču in Pordenonu. Prošnje je treba predstaviti na pokrajinska nadzorništva za gozdarstvo do 30. junija letos na posebnih obrazcih AIME.

Opozoriti pa tudi velja, da letos zadnjič razpisujejo pomoč za gozdarske pobude na osnovi pravilnika 2080/92. Na Evropskem vrhu pred mesecem dni v Berlinu so namreč sklenili, da bodo z letom 2000 stopila v veljavo nova pravila Evropske zveze, ki bodo veljala do leta 2006.

DRAGOTIN DANEV NOVI PREDSEDNIK

ZKB ZASLUŽI ZAUPANJE

FOTO: KROMA

Ob lepem številu članov je bil v nedeljo, 25. aprila, redni letni občni zbor Zadrčne kraške banke. Potekal je v občinski telovadnici v Zgoniku, ki je tako prostorsko kot zemljepisno še najbolj primerna za občne zborove ZKB, zdaj gotovo največjega slovenskega denarnega zavoda v Italiji. Njegovo delovanje zajema vso tržaško pokrajino in je zato Zgonik nekakšno središče. Zadrčna kraška banka ima trenutno 1100 članov in poleg glavnega sedeža na Opčinah podružnice v Nabrežini, Sesljanu, Trstu, Bazovici in pri Domju.

Iz poročila predsednika Pavla Miliča med drugim izhaja, da se je vodstvo denarnega zavoda v minulem poslovnem letu zelo prizadevalo, da bi se denarni zavod primerno pripravil na novosti, ki so se in se še javljajo z uvedbo enotne evropske valute. V tej zvezi so se po vsej državi začeli pojavljati nekaki bančni velikani, vendar je praksa pokazala, da imajo tudi manj-

še denarne ustanove zagotovljeno prihodnost, če se bodo znale primerno organizirati in če bodo združevale svoje sile.

Čisto zadrčniško premoženje ZKB presega 60 milijard lir, kar pomeni, da zavod lahko z zaupanjem gleda v prihodnost. Premoženje namreč "predstavlja 36% podeljenih kreditov in 19% zaupanih sredstev", kar "potrjuje premoženjsko stabilnost banke". Med letom smo odobrili - je še dejal predsednik - 164 prošenj za podporo socialnim, kulturnim in drugim pobudam, za kar smo prispevali skupno 323 milijonov lir. Podprli smo tudi tiskanje knjig. Ob 90-letnici denarnega zavoda je tako izšla knjiga o zgodovini primorskih denarnih zavodov, podpore pa je med drugimi bila deležna *Velika knjiga Slovenskih športnih iger*. Sklad Mitja Čuk je prejel v dar prevozno sredstvo, proslava 90-letnice pa se je zaključila z novoletnim koncertom v tržaškem gledališču Rossetti, ki ga je poslušalo veliko številu

članov in nečlanov. Poslovni uspeh v višini treh milijard 623 milijonov lir predstavlja - je naglasil predsednik - primerno obrestovanje zadrčnega premoženja, saj znaša 6% tega premoženja. Poslovni dobiček pa znaša 3 milijarde in 623 milijonov lir.

Poročilo nadzornega odbora je prebral predsednik Stevo Kosmač. Po krajši razpravi je bil obračun za poslovno leto 1998 dejansko odobren soglasno.

Na volitvah sta bila dosežena člana upravnega odbora Milič in Andolšek potrjena, namesto bolnega inž. Piščanca pa je bil v odbor izvoljen gradbenik iz Doline Pangerc. Potrjeni so bili tudi člani nadzornega odbora in razsodišča ter njihovi namestniki. Bogata zakuska je na koncu bila priložnost za prijateljsko izmenjavo mnenj in misli.

V ponedeljek, 26. t.m., se je sestal na prvi seji novoizvoljeni upravni odbor. Za predsednika ZKB je bil izvoljen podjetnik Dragotin Danev z Opčin. Do zadnjega občnega zbora je bil podpredsednik. Predsedniško mesto je torej po 16 letih zapustil Pavel Milič, podčigar vodstvom je denarni zavod dosegel razmah, kakršnega si pred leti gotovo nihče ni pričakoval. Milič pa je še vedno član upravnega odbora.

S 15. STRANI

BOGATO DELOVANJE ŠZ OLYMPIA

Ženska ekipa je lani osvojila deželni pokal v Čenti in bila deležna laskavih priznanj. Povabljen je bila na oddajo *Sportel* in na športno oddajo televizijske mreže Telefriuli.

V sodelovanju z deželno odbojgarsko zvezo smo lani uspešno priredili tudi meddeželni pokal. Izkazali smo se tako z organizacijskega kot s tekmovalnega vidika, saj smo osvojili prvo mesto.

Letos bomo priredili 20. turnir Peter Špacapan, ki bo potekal jeseni in bo služil kot priprava za prvenstvene nastope. Moja skrita želja je, da bi na turnirju sodelovale ekipe, ki nastopajo v višjih ligah tako v Sloveniji kot v naši deželi in da bi na njem zastopali zamejsko odbojko najboljši odbojkarji z Goriškega in Tržaškega. To bi lahko bil povod za ustanovitev širšega projekta, nekako tako, kot se je zgodilo v košarki z Jadranom. To je moja skrita želja. Upam, da se bo uresničila.

Z organizacijskega vidika je bila gostitev Bebete, trenerja moške državne reprezentance, ki je nosilka svetovnega naslova, višek lanske sezone. Predavanju italijanskega selektorja je sledilo z zanimanjem veliko število trenerjev iz celotne dežele.

Kako gledaš na prihodnost odbojke na Goriškem?

Celotno slovensko odbojgarsko gibanje sloni na zdravih temeljih. Opaziti pa je rahel demografski padec. To bo razlog, da bodo društva morala iskati skupen jezik pri sodelovanju. Mislim, da bi na Goriškem morali ustanoviti združeno ekipo, v kateri bi nastopali najboljši odbojkarji. Igralci, ki bi ne prišli v poštev pri sestavi te ekipe, pa bi igrali v nižjih prvenstvih. Vsako društvo bi moralo še naprej delovati na svojem območju, posvečati veliko pozornosti najmlajšim in ustvarjati bodoče odbojkarje za osrednje moštvo. Mislim, da bi s tem projektom prišlo do skoka v kakovosti slovenske odbojke na Goriškem.

Kdaj bo prihodnji občni zbor?

Prihodnji občni zbor bo sredi junija. Izkoristim priložnost, da povabim na občni zbor starše z upanjem, da bi se aktivneje vključili v društveno dejavnost. Želel bi, da bi bilo na občnem zboru več kandidatnih list.

Nameravaš še kandidirati za predsedniško funkcijo?

Ženska ekipa Olympia Kmečka banka, uspešna v C ligi

Ne. Razloga sta dva: preobremenjenost zaradi službenih obveznosti in želja, da bi na predsedniškem mestu prišlo do zamenjave, kar bi društvu vneslo novih svežin.

Franko, zabvaljujem se ti za izčrpno poročilo in ti želim obilo nadaljnjih uspehov.

ODBOJKA

DERBY RAZOČARAL

V goriškem derbyju med Sočo in Olympio je spet prevladala Olympia. Tekma je bila v sredo, 21. t.m., v Sovodnjah. Povedati je treba, da se je ekipa Soče predstavila le s šestimi igralci, saj je bilo več odsotnih zaradi dela in bolezni. V prvem setu je Olympia zaiigrala v standardni formaciji (vrnil se je Janez Terpin, ki je bil odsoten zaradi bolezni) in ga sklenila z rezultatom 15:3. Drugi set je bil nekoliko bolj

razgiban: trener je Olympiino formacijo nekoliko zamenjal tako, da je dovolil igrati vsem igralcem. Olympia je že vodila z 9:3 in 12:8, ko so jih nasprotniki dohiteli in rezultat skoraj izenačili (14:13). Toda zaman. Tudi tretji set so gostje z lahkoto osvojili.

Gledalci, ki so telovadnico dobesedno napolnili, so bili precej razočarani. Ko bi na igrišču zaigrali vsi igralci, bi bila tekma morda bolj zanimiva. Nazadnje lahko napišemo, da zaradi pomanjkanja bojevitosti pravega derbyja sploh ni bilo.

MARTINA HLEDE

ODBOJKA

SLOGAŠICE PONOVO V B2 LIGI

Ženska ekipa Sloge, ki letos igra pod imenom Nuova Kreditna, si je tri kola pred koncem odbojgarskega prvenstva C lige matematično že zagotovila napredovanje v višjo B2 ligo. Matematično napredovanje so si Slogašice zagotovile v soboto, 24. t.m., z zmago v 23. kolu na domačem igrišču proti ekipi Virtus Favento z izidom 3:0. Veselje v taboru varovank trenerja Maria Čača je bilo seveda nepopisno. Nuova Kreditna je bila daleč najboljša ekipa prvenstva, saj je vseskozi bila na prvem mestu, doslej pa je utrpela le dva poraza. Po 23 kolu vodijo Slogašice kar z 12 točkami prednosti pred drugouvrščeno ekipo Domovip iz Porcie (Nuova Kreditna ima 61 točk, Domovip pa 49). Na tretjem mestu dobimo spet slovensko ekipo, in sicer Olympia Kmečko banko iz Gorice, ki je v slovenskem derbyju premagala Val Siderimpes s 3:0. Olympia ima tako 46 točk, Valovke pa so na petem mestu s 43 točkami. Sloga se tako po letu dni vrača v višjo ligo, iz katere je nazadovala v sezoni '97/98. V B2 ligo so slogašice že napredovale, in sicer v sezoni 1995/96, vendar je do napredovanja takrat prišlo zaradi reorganizacije lig. Tokratno napredovanje pa daje gotovo

izredno večje zadoščenje, saj so bile Slogašice daleč najmočnejša ekipa v prvenstvu. Vse igralke in trener Mario Čač si zato zaslužijo pohvalo in čestitke ob ponovnem uspehu slovenske odbojke.

V moški C ligi pa so Slogaši Mime Eurospin po 23 kolu še naprej na drugem mestu z 61 točkami (prva je ekipa Il Pozzo s 66 točkami) po zmagi v gosteh proti Prati z 1:3. Tretji na lestvici je Val Imsa z 52 točkami, ki je v gosteh premagal Club Alturo ravno tako z 1:3. To je bil šesti zaporedni zunanji uspeh Valovcev. Slovenski derby med Sočo Unitecno in Olympia Agrario Terpin je osvojila slednja z 0:3. Na lestvici ima Soča Unitecno 38, Olympia Agraria Terpin pa 37 točk.

V 27. kolu moške D lige je Naš prapor doma tesno izgubil proti tretjevrščeni VBU-ju z 2:3, Bor pa je doma premagal Porcio s 3:2. Naš prapor se nahaja na sredini lestvice z 32 točkami, Bor pa je na predzadnjem mestu z osmimi točkami.

27. kolo so odigrali tudi v prvenstvu ženske D lige. Tu je edini slovenski predstavnik, ekipa Bora Friulexport, doma tesno izgubila proti videmskemu CUS-u z 2:3 in je sedaj na sredini lestvice s 40 točkami.

ново pri Goriški Mohorjevi družbi

V ZBIRKI KOLAČKI

ETKO MUŽETKO

Vrhovska ljudska pravljica

Odkrivanje še neraziskanega bogastva ljudskega pripovedništva je tudi za skupino učencev osnovne šole na Vrhu sv. Mihaela predstavljalo trenutek izrednega soočanja z domačim vaškim izročilom.

Zgodbica o malem Etku Mužetku s svojo hudomušnostjo razgrne bogat svet ljudske domišljije, kateri so največkrat botrovale ne vedno rožnate življenjske razmere.

Pravljica je izšla v zbirki Kolački in je nemenjena vsem, ki ljubijo in cenijo narodno bogastvo. Pot naj bi našla predvsem med otroke, da bi tudi oni spoznali čas, ki ga danes več ni.

**GORIŠKA
MOHORJEVA DRUŽBA**

PLACUTA 18, 34170 GORICA
TEL. 0481 533177
FAX 0481 536978

16

ČETRTEK
29. APRILA
1999